

73 WISNIA 1982

Dziadek

TEATR WSPÓŁCZESNY · WROCŁAW

ADAM MICKIEWICZ

DZIADY

Reżyseria:
KAZIMIERZ BRAUN

Scenografia:
ALI BUNSCH

Muzyka:
RAFAŁ AUGUSTYN
ZBIGNIEW KARNECKI

Współpraca reżyserska:
ANDRZEJ BIELSKI

Asystent reżysera:
MACIEJ RESZCZYŃSKI

Dyrektor i kierownik artystyczny:
KAZIMIERZ BRAUN

Z-ca dyrektora:
JANUSZ PŁAWIŃSKI

Kierownik literacki:
ANDRZEJ FALKIEWICZ

501 - 21

PREMIERA CZERWIEC 1982

O B S A D A
w kolejności wzięcia udziału w akcji

— *My z niego wszyscy*!
Z. Krasiński na wieść o zgonie
Mickiewicza.

CZĘŚĆ I (Obrzęd, Ustęp, Salon Warszawski)

Guślarz	— JAN BLECKI
Chór	— MAGDALENA KUMOR
	— ELŻBIETA GOLIŃSKA, HALINA RASIAKÓWNA
	— EWA LAWNICZAK MALGORZATA GUDEJKO
	— ANDRZEJ BIELSKI
	— TADEUSZ GALIA ANDRZEJ WILE
	— WINICJUSZ WIĘCKOWSKI, ANDRZEJ MAKOWIECKI
	— SŁAWOMIR WABIK
	— ANDRZEJ KOWALIK
	— RYSZARD RADWAŃSKI
Konrad	— KRZYSZTOF BAUMAN
Tomasz Zan	— ZBIGNIEW GÓRSKI
Sobolewski	— JERZY GUDEJKO
Ks. Lwowicz	— MACIEJ RESZCZYŃSKI
Żegota	— STANISŁAW BANASIUK
Frejend	— KAZIMIERZ WYSOTA
Jankowski	— RYSZARD JABŁOŃSKI
Ks. Piotr	— EUGENIUSZ KUJAWSKI
Kapral	— MEDARD PLEWACKI
Żołnierz	— ZENON MŁODZIANOWSKI
Niemojewski	— RYSZARD RADWAŃSKI
Adolf	— TOMASZ LULEK

CZĘŚĆ II (Salon wileński, Więzienie)

Senator	— BOLESŁAW ABART
Doktor	— ANDRZEJ BIELSKI
Pelikan	— TADEUSZ GALIA ANDRZEJ WILE
Bajkow	— WINICJUSZ WIĘCKOWSKI, ANDRZEJ MAKOWIECKI
Sekretarz	— ANDRZEJ KOWALIK
Żołnierz	— ZENON MŁODZIANOWSKI
P. Rollison	— MARIA ZBYSZEWSKA
P. Kmitowa	— HALINA SKOCZYŃSKA
Damy	— MAGDALENA KUMOR
	— ELŻBIETA GOLIŃSKA, HALINA RASIAKÓWNA
	— EWA LAWNICZAK ZUZANNA HELSKA
Młodzi	— DANIEL KUSTOSIK
	— TOMASZ LULEK
	— RYSZARD RADWAŃSKI
	— SŁAWOMIR WABIK
Konrad	— KRZYSZTOF BAUMAN
Anioł	— GRAŻYNA KORIN, TERESA SAWICKA
Ewa	— MALGORZATA GUDEJKO
Tomasz Zan	— ZBIGNIEW GÓRSKI
Sobolewski	— JERZY GUDEJKO
Ks. Lwowicz	— MACIEJ RESZCZYŃSKI
Żegota	— STANISŁAW BANASIUK
Frejend	— KAZIMIERZ WYSOTA
Jankowski	— RYSZARD JABŁOŃSKI
Ks. Piotr	— EUGENIUSZ KUJAWSKI
Kapral	— MEDARD PLEWACKI
Guślarz	— JAN BLECKI
Inspicjent	— ANDRZEJ CHUDZYŃSKI
Kontrola tekstu	— MALGORZATA SZUBARTOWICZ TERESA PERETIATKOWICZ

Wykaz inscenizacji „Dziadów” Adama Mickiewicza w Polsce.

3. 09. 1848 — Kraków, Teatr Narodowy.
Fragmenty „III części Dziadów” pt. „Senator Nowossiltzoff czyli śledztwo zbrodni stanu na Litwie, ustęp historyczny z poematu Dziady przez Adama Mickiewicza”.
- 1865 — Warszawa, Estrada koncertowa.
Wykonanie estradowe II części Dziadów z muzyką Stanisława Moniuszki pt. „Widma”.
- 1865 — „Widma” w tej samej formie wystawiono we Lwowie.
- 1867 — „Widma” w Krakowie
- 1867 — „Widma” na scenie teatralnej we Lwowie.
14. 03. 1878 — Stanisław Dobrzański, dyrektor teatru lwowskiego przerabia kantatę Moniuszki na widowisko teatralne. Widowisku muzycznemu przywrócono tytuł Mickiewiczowskich „Dziadów”.
- 1879 — Gdańsk. Amatorski zespół teatralny Stowarzyszenia „Ogniwo” wystawił fragmenty „III części Dziadów”.
21. 01. 1889 — Lwów, Teatr hrabiego Skarbka.
Wystawiono scenę więzienną z niewielkimi skrótami.
6. 09. 1897 — Warszawa, Teatr Lwowski.
„Widma” — utwór grano pt. „Dziady”
20. 02. 1900 — Warszawska premiera „Widm” w Teatrze Wielkim.
Inszenizacja Józef Chodakowski
Kier. muzyczne Emil Młynarski i Stearmich Valcrociaty
Scenografia Klopfer
31. 10. 1901 — Kraków, Teatr Miejski.
(pierwsza realizacja całości „Dziadów”)
Układ tekstu i reżyseria Stanisław Wyspiański.

„Dziady” to jedyny cudzy tekst, jaki Wyspiański zrealizował. Jego inscenizacja była stałą interpretacją arcydzieła od dawna znanego publiczności ze szkoły, z samodzielnej lektury, już obrosłego gęstwiną komentarzy. Polegała na zdecydowanej selekcji tekstu i rozmaitych zabiegach, które wybranym fragmentom nadawały większą spójność np. kilka postaci, z których każda występuje tylko w jednym fragmencie, łączył Wyspiański w jedną, występującą w wielu scenach. Doniosłe były również decyzje, jak mają wyglądać postacie spoza świata ludzkiego i jaki przebieg nadać scenom budzącym w teatrze do dziś najwięcej wahań. Całość była podzielona na siedem odsłon.

Przedstawienie zaczynało się od wywołania nastroju. Na cmentarzu pojawiła się gromada, której słowom towarzyszył szczególnie akompaniament aktorzy brodzili wśród zeschniętych liści. W wielu scenach widoczne było upodobanie do symbolu, nadawanie dodatkowych znaczeń przedmiotom i słowom, ale także charakterystyczna dla symbolizmu Wyspiańskiego konkretność nawet cielesność wyrazu.

1. 02. 1906 — Kraków, Teatr Ludowy. (Fragmenty)
31. 10. 1906 — Lwów, Teatr Miejski (wg. układu Wyspiańskiego)
Reżyseria: Adolf Leopold Walewski
8. 12. 1906 — Łódź, Teatr „Victoria”.
(II część oraz fragmenty III części)
Reżyseria: Aleksander Zelwerowicz przy współudziale Andrzeja Mielewskiego.
Ilustracja muzyczna z „Widm” Moniuszki.
16. 05. 1909 — Warszawa, Teatr Mały.
Reżyseria: Janusz Orliński
- 1910 — Łódź, Teatr Popularny.
Reżyseria: Andrzej Mielewski
(Cała inscenizacja oparta na opracowaniu Stanisława Wyspiańskiego).
1. 12. 1912 — Warszawa, Teatr Zjednoczony.
Reżyseria: Janusz Orliński

23. 04. 1915 — Warszawa, Teatr Polski.
Reżyseria: Józef Sosnowski
Dekoracje: Wincenty Drabik
(Wystawiono tylko cztery sceny z części III kończące się widzeniem Księdza Piotra).
13. 10. 1919 — Warszawa, Teatr Polski.
Reżyseria: Aleksander Zelwerowicz
Dekoracje: Wincenty Drabik i Karol Frycz
- 1921 — Wilno, Teatr Polski
Reżyseria: Franciszek Rychłowski
Scenografia: Jan Czechowicz
19. 02. 1921 — Warszawa, Teatr im. W. Bogusławskiego
Reżyseria: Konstanty Tatarkiewicz
Scenografia: Wincenty Drabik
Muzyka: Henryk Adamus
31. 12. 1921 — Poznań, Teatr Nowy.
Reżyseria: Roman Wasilewski
Dekoracje: Stanisław Jarocki
11. 03. 1923 — Łódź, Teatr Miejski.
Reżyseria: Tadeusz Leszczyc
(pierwsze wyraźne odstępstwo od układu Wyspiańskiego
Fragmenty części I, część II, IV oraz IX scena z III części)
1. 02. 1923 — Warszawa, Teatr Rozmaitości.
Reżyseria: Ludwik Solski
22. 10. 1926 — Lublin, Teatr Miejski
Inscenizacja i reżyseria: Stanisława Wysocka i Roman Wasilewski
28. 10. 1927 — Łódź, Teatr Miejski.
Reżyseria: Mieczysław Szpakiewicz
Scenografia: Konstanty Mackiewicz
29. 02. 1927 — Warszawa, Teatr Narodowy.
Reżyseria: Aleksander Zelwerowicz
Scenografia: Wincenty Drabik
Muzyka: Adam Dołżycki
20. 09. 1929 — Wilno, Teatr na Pohulance.
Reżyseria: Aleksander Zelwerowicz i Roman Wasilewski
Scenografia: Witold Małkowski
31. 10. 1931 — Kraków, Teatr im. Słowackiego.
Układ tekstu i reżyseria: Teofil Trzcziński
Scenografia: Mieczysław Różański
18. 03. 1932 — Lwów, Teatr Wielki.
Reżyseria: Andrzej Pronaszko
Kier. Muzyczne: Zdzisław Górzyński
Choreografia: Jadwiga Hryniewiecka
18. 12. 1933 — Wilno.
Reżyseria: Leon Schiller
Scenografia: Andrzej Pronaszko
15. 12. 1934 — Warszawa, Teatr Polski.
Opracowanie tekstu i reżyseria: Leon Schiller
Scenografia: Andrzej Pronaszko
Muzyka: Roman Palester
Choreografia: Tacjańska Wysocka

Jedną z najciekawszych cech tej inscenizacji było przenikanie wzajemne różnych sfer człowieczego dramatu, wyodrębnionych jednak przez reżysera na każdym kroku.

Schiller miał szczęśliwą myśl, celowo a konsekwentnie dematerializował świat duchów w „Dziadach”. Wyszedł tu z założenia wręcz przeciwnego koncepcji Wyspiańskiego, który nader starannie i specjalną troską wysuwał na pierwszy plan ucieleśnione zjawy pozaziemskie. Nie trzeba zapominać, że temu założeniu szły na rękę genialne zdolności malarskie reżysera; każda z tych zjaw była u niego równocześnie niezapomnianym obrazem sztuki plastycznej. Schiller pozostawił świat ziemski jako widzenie wewnętrzne osób w sztuce żywych, zjawisko dla nich tylko, ale nie dla widza w teatrze, widzialne. Nastroju metapsychicznego szukał w innych sposobach reżyserskich, nieraz bardzo subtelnych a sugestywnych.

Zyskała na tym może i myśl przewodnia utworu. W „Dziadach” poza dosłownym światem duchów i upiorów występuje przeciw jeszcze ów upiór metaforyczny — Gustaw, przez nieszczęsną miłość umarły dla świata. Więc gdy w scenie kaplicznej, po szeregu niewidocznych dla nas duchów, wkracza na scenę Gustaw, gdy jego tylko jednego uprzywilejowało się ukazaniem go w całej postaci, gdy go się tak wyróżniło — jasnym dla naszego wrażenia się staje, że on tu znacznie ważniejszy od wszystkich poprzednich zmarłych. Zgodnie to z intencjami poematu”.

(Adam Grzymała - Siedlecki „Z teatrów warszawskich 1926 - 1939”, Warszawa 1972, s. 216).

1. 11. 1934 — Poznań, Teatr Polski.
Reżyseria: Teofil Trzcziński
31. 10. 1934 — Stanisławów Teatr Podolsko - Pokucki.
Reżyseria: Zuzanna Łozińska
- 1934 — Toruń
Inscenizacja i reżyseria: Leopold Pobóg - Kielanowski
(Przeniesienie inscenizacji toruńskiej)
Scenografia: Leopold Jarnutowski
17. 12. 1954 — Opole, Teatr im. Słowackiego.
Opracowanie i reżyseria: J. Ronard Bujański
Scenografia: Maciej Borowiejski
26. 02. 1955 — Kielce, Teatr im. Stefana Żeromskiego.
Reżyseria: Tadeusz Byrski
Scenografia: Marian Gostyński
26. 02. 1955 — Warszawa, Teatr Polski.
Reżyseria: Aleksander Bardini
Scenografia: Jan Kosiński
27. 02. 1955 — Kraków, Teatr im. Heleny Modrzejewskiej.
Reżyseria: Halina Gryglaszewska
Scenografia: Jerzy Jeleński
(Wystawiono część II i IV)
18. 04. 1961 — Opole, Teatr 13 Rzędów.
Scenariusz i reżyseria: Jerzy Grotowski
Architektura sceniczna: Jerzy Gurawski
Kostiumy i rekwizyty: Waldemar Krygier
Podtytuł i zarazem motto przedstawienia stanowiły słowa Księdza
„Pelen guślarstwa obrzęd świętokradzki,
Pospólstwo nasze w grubej utwierdza ciemnocie
Sąd dziwaczne powieści, zabobonów krocie
O nocnych duchach, upiorach i czarach.”

(„Dziady”, część IV, w II88 - II91)

Z tekstu Mickiewicza weszło w zakres przedstawienia to, co wiąże się z obrzędem, romantycznym buntem i romantyczną miłością Dziady część II i IV, fragmenty części I oraz Wielka Improwizacja z części III. Ponadto wygłaszano motto z Szekspira i Jean Paula, wstęp Mickiewicza, traktujący o ludowym charakterze uroczystości Dziadów, niektóre uwagi odautorskie, wprowadzające w scenerię i zdarzenia.

Przedstawieniem rządziła zasada teatralnej odrębności, doprowadzona do konsekwencji ostatecznych. Podział na scenę i widownię został zniesiony i zastąpiony jednolitą przestrzenią teatralną scenowidownią. Teren akcji stanowiła cała sala.

Inscenizacja na przykładzie Gustawa-Konrada (którego grał Zygmunt Molik) uwydatniła rozdarcie między anachronizmem postawy romantycznej (...) a rzeczywistą fascynacją tą postawą. Łączyła drwinę z powagą, groteskę z tragedią, śmiech z grozą, naiwność z wyrafinowaniem.

Przedstawieniem rządziła zasada kontrapunktu, ostra gra elementów sprzecznych. Kluczową była scena Wielkiej Improwizacji, gdzie monolog Konrada ujęto w formę drogi krzyżowej.

(„Laboratorium Grotowskiego” Tadeusz Burzyński
Zbigniew Osieński, Wyd. Interpress, Warszawa 1978, s. 19 - 21).

3. 06. 1961 — Sosnowiec, Teatr Zagłębia.
Inscenizacja i reżyseria: Jerzy Siwy
Scenografia: Mieczysław Pietrusiński
9. 02. 1961 — Kraków, Teatr Rapsodyczny.
Układ tekstu i oprac. sceniczne: Mieczysław Katlarczyk
Scenografia: Zenobiusz Strzelecki
Muzyka: Tadeusz Machl
Choreografia: Irena Pawlicka
15. 04. 1962 — Katowice, Teatr Śląski im. St. Wyspiańskiego.
(Wystawiono tylko III część)
Adaptacja i reżyseria: Jerzy Kreczmar
Scenografia: Zbigniew Turski
25. 05. 1962 — Nowa Huta, Teatr Ludowy.
Układ tekstu i reż.: Krystyna Skuszancka i Jerzy Krasowski
Scenografia: Józef Szajna
Muzyka: Jerzy Kaszycki
5. 06. 1963 — Kraków, Teatr im. J. Słowackiego.
Adaptacja sceniczna, inscenizacja i reż.: Bohdan Korzeniewski
Scenografia: Tadeusz Brzozowski
Muzyka: Krzysztof Penderecki

15. 02. 1964 — Warszawa, Teatr Polski.
Układ tekstu i reż.: Krystyna Skuszanka i Jerzy Krasowski
Scenografia i dekoracje: Jan Kosiński
Muzyka: Jerzy Kaszycki
5. 06. 1963 — Toruń, Teatr im. W. Horzycy.
Oprac. tekstu i reż.: Hugon Moryciński
Scenografia: Antoni Tośta
Muzyka: Florian Dąbrowski
Choreografia: Janina Jarzynówna
3. 04. 1965 — Łódź, Teatr Powszechny
Oprac. dramaturgiczne: Wojciech Natanson i Irena Bołtuć - Staszewska
Insc. i reż.: Roman Sykała
Scenografia: Marian Stańczak
Muzyka: Bogdan Pawłowski
18. 02. 1965 — Białystok, Teatr im. A. Węgierki.
Układ tekstu i reż.: Jerzy Zegalski
Scenografia: Ryszard Kuzyszyn
19. 02. 1965 — Bielsko - Biała, Teatr Polski.
Układ tekstu i reż.: Mieczysław Górkiewicz
Scenografia: Allan Rzepka
Muzyka: Franciszek Barfuss
12. 03. 1966 — Szczecin, Teatr Współczesny.
Układ tekstu i reż.: Jan Maciejewski
Scenografia: Stanisław Bąkowski
Muzyka: Józef Wilkomirski
26. 02. 1967 — Elbląg — Teatr Dramatyczny im. S. Jaracza.
Inscenizacja i reż.: Jerzy Zegalski
Scenografia: Ryszard Kuzyszyn
Choreografia: Wojciech Machaldo
Muzyka: Józef Bolz
25. 02. 1967 — Warszawa, Teatr Narodowy.
Układ tekstu i reż.: Kazimierz Dejmek
Scenografia: Andrzej Stopka
Wybór muzyki: Stefan Sutkowski
Oprac. muzyczne: Jerzy Dobrzański
Układ tańców: Barbara Fijewska

SKONFISKOWANO

18. 02. 1973 — Kraków, Teatr Stary im. H. Modrzejewskiej.
Inscenizacja i scenografia: Konrad Swinarski
Kostiumy: Krystyna Zachwatowicz
Muzyka: Zygmunt Konieczny
Układ tańców: Zofia Więclawówna
Układ ruchu: Marek Lech

„Dziady” Swinarski określił jako problem: ja, społeczeństwo, kosmos. (...) Najbardziej obce były mu Dziady jako misterium narodowe (...) Chciał z wieloznaczności tego utworu wydobyć sens najszerzy i najbardziej trafiający do świadomości dzisiejszego człowieka. Chciał dać „Dziady” zrodzone z nienawiści przeciwko niewoli w każdej postaci. (...) Chciał ukazać drogę doskonalenia się człowieka, jego spełnienia się w społeczeństwie poprzez przemianę idei osobistej w ideę społeczną.

Zamierzenia inscenizatora znalazły pełną realizację w przedstawieniu. Toczy się ono jako rozwijający się proces w obrzędzie ludowym, w który włączona zostaje także publiczność. Swinarski zrezygnował ze sceny i sali teatralnej, rzecz rozegrał w całym budynku Starego Teatru.

(„Reżyserzy polskiego teatru”, August Grodzicki, Wyd. Interpress, Warszawa 1979, s. 139 - 141)

19. 05. 1977 — Olsztyn, Teatr im. S. Jaracza
Inscenizacja i reż.: Henryk Baranowski
Scenografia: Maksymilian Szoc
4. 04. 1978 — Wrocław, Teatr Współczesny
Reżyseria: Kazimierz Braun
Dekoracje: Jadwiga Czarnocka
Jadwiga Pożakowska
Kostiumy: Ali Bunsch
Kukły: Peter Schuman
Praca nad słowem: Krystyna Mazur
Choreografia: Henryk Sawicki

„Dziady” w reżyserii Kazimierza Brauna (...) grane w ciągu dwu wieczorów (wieczór I fragment części I, IV, II, wieczór II — część III i Ustęp) to przedstawienie z gatunku tych, od jakich dawno odwykliśmy w teatrze. Łącznie z „Ustępem” Braun gra aż 5303 wiersze Mickiewiczowskiego tekstu, czyli ponad 90 procent całości, najobszerniejsze przedstawienie „Dziadów” w całej ich tradycji inscenizacyjnej. (...) Braun buduje spektakl posługując się całym zasobem przekonań, wyobrażeń i wiedzy na temat tego utworu, właściwych świadomości inteligentnej, gdyby podobna świadomość dała się teoretycznie skonstruować jako model uniwersalistyczny i obiektywizujący. Budując swoje przedstawienie, Kazimierz Braun stwarza równocześnie hipotezę czy raczej projekcję tej świadomości jako świadomości informującej. (...) ... wrocławskie „Dziady” to swoista Bildun gorama, „życie-wędrowka” przez różne kręgi doświadczeń od salonowej gry, flirtu, rozpoczęta, zakończona w północnej stolicy państwa carów. (...) Przestrzeń w „Dziadach” wrocławskich jest quasi-poetycką formą iluzjonizmu, którą sygnalizuje przede wszystkim szczupłość dekoracji”.

Elżbieta Morawiec „Dziady u nowatorów”
w „Życie Literackie”

18. 02. 1973 — Kraków, Teatr Stary im. H. Modrzejewskiej.
Inscenizacja i scenografia: Konrad Swinarski
Kostiumy: Krystyna Zachwatowicz
Muzyka: Zygmunt Konieczny
Układ tańców: Zofia Więclawówna
Układ ruchu: Marek Lech

„Dziady” Swinarski określił jako problem: ja, społeczeństwo, kosmos. (...) Najbardziej obce były mu Dziady jako misterium narodowe (...) Chciał z wieloznaczności tego utworu wydobyć sens najszerszy i najbardziej trafiający do świadomości dzisiejszego człowieka. Chciał dać „Dziady” zrodzone z nienawiści przeciwko niewoli w każdej postaci. (...) Chciał ukazać drogę doskonalenia się człowieka, jego spełnienia się w społeczeństwie poprzez przemianę idei osobistej w ideę społeczną.

Zamierzenia inscenizatora znalazły pełną realizację w przedstawieniu. Toczy się ono jako rozwijający się proces w obrzędzie ludowym, w który włączona zostaje także publiczność. Swinarski zrezygnował ze sceny i sali teatralnej, rzecz rozegrał w całym budynku Starego Teatru.

(„Reżyserzy polskiego teatru”, August Grodzicki,
Wyd. Interpress, Warszawa 1979, s. 139 - 141)

19. 05. 1977 — Olsztyn, Teatr im. S. Jaracza
Inscenizacja i reż.: Henryk Baranowski
Scenografia: Maksymilian Szoc

4. 04. 1978 — Wrocław, Teatr Współczesny
Reżyseria: Kazimierz Braun
Dekoracje: Jadwiga Czarnocka
Jadwiga Pożakowska
Kostiumy: Ali Bunsch
Kukły: Peter Schuman
Praca nad słowem: Krystyna Mazur
Choreografia: Henryk Sawicki

„Dziady” w reżyserii Kazimierza Brauna (...) grane w ciągu dwu wieczorów (wieczór I fragment części I, IV, II, wieczór II — część III i Ustęp) to przedstawienie z gatunku tych, od jakich dawno odwykliśmy w teatrze. Łącznie z „Ustępem” Braun gra aż 5303 wiersze Mickiewiczowskiego tekstu, czyli ponad 90 procent całości, najobszerniejsze przedstawienie „Dziadów” w całej ich tradycji inscenizacyjnej. (...) Braun buduje spektakl posługując się całym zasobem przekonań, wyobrażeń i wiedzy na temat tego utworu, właściwych świadomości inteligentnej, gdyby podobna świadomość dała się teoretycznie skonstruować jako model uniwersalistyczny i obiektywizujący. Budując swoje przedstawienie, Kazimierz Braun stwarza równocześnie hipotezę czy raczej projekcję tej świadomości jako świadomości informującej. (...) ... wrocławskie „Dziady” to swoista Bildun gorama, „życie-wędrówka” przez różne kręgi doświadczeń od salonowej gry, flirtu, rozpoczęta, zakończona w północnej stolicy państwa carów. (...) Przestrzeń w „Dziadach” wrocławskich jest quasi-poetycką formą iluzjonizmu, którą sygnalizuje przede wszystkim szczupłość dekoracji”.

Elżbieta Morawiec „Dziady u nowatorów”
w „Życie Literackie”

